

ERZURUM İLİNDE BİR GRUP SAĞLIK PERSONELİNİN MESLEKİ SORUN, BU SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ VE MESLEKİ BEKLENTİLERİNİN SAPTANMASI

Dr. Gülbu TORTUMLUOĞLU* Dr. Ali DAŞTAN** Sonay VEREP*

*Atatürk Üniversitesi hemşirelik Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği AD, Erzurum

**İl Sağlık Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürü, Erzurum

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki sağlık çalışanlarının mesleki beklenti, sorun ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metod: Bu araştırma, Mart-Haziran 2003 tarihleri arasında, Erzurum il Merkezinde Birinci Basamak Sağlık Kuruluşlarında tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 11 Sağlık Ocağı, 1 Ana Çocuk Sağlığı-Aile Planlaması Merkezi ve 1 Verem Savaş Dispanseri'nde çalışmakta olan 62 hekim, 37 hemşire, 42 sağlık memuru ve 87 ebe olmak üzere toplam 228 sağlık personeli oluşturmuştur. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans dağılımı kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre mesleklerinin sunumunda, hekimler maddi ve manevi doyumsuzlukları (%51.3), hemşireler acil müdahale gerektiren uygulamaların olanaksızlıklar içerisinde yapılmasını (%47.1), ebeler ev ziyaretlerinde karşılaşılan saygısızca davranışları (%22.9) ve sağlık memurları ücret-özlük haklarındaki yetersizlikleri (% 30.2) en sık karşılaştıkları sorunlar olarak belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler: Bu araştırmanın sonuçlarına göre sağlık çalışanlarının ücret, özlük hakları, çalışma ortamından ve hizmet verilen toplumdaki kaynaklanan

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

---

sorunlar yaşadıkları saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık çalışanlarının daha nitelikli hizmet verebilmesi için bu sorunlara çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sağlık çalışanları, mesleki beklenti, sorunlar, çözüm önerileri*

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Devlet, çalışanlarının yaşam düzeyini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek, çalışanları korumak ve bu amaçla yapılan çalışmaları desteklemek için gerekli tedbirleri almak durumundadır (Emiroğlu 1998). Sağlık personelleri eğitim sürecinde aldığı teorik ve uygulamalı bilgilerin büyük çoğunluğunu çalışma ortamındaki yetersizlikler nedeniyle kullanamamakta ve ideal düşüncelerle başladığı mesleklerine yönelik çalışma istekleri azalmaktadır. Özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki sağlık çalışanlarının çalışma ortamındaki yetersizlik, mesleki tatminsizlik ve ekonomik sorunlar nedeniyle bu isteksizlik her geçen gün artmakta ve psikososyal problemlere neden olmaktadır (<http://members.tripod.com/>, Soyer 1992, Erdoğan ve ark 1998, Aslankoç ve ark 1999).

Sağlık çalışanlarının, çalışma ortamındaki memnuniyetlerinin, hastalara verdikleri hizmeti olumlu yönde etkileyeceği bilinmektedir. Çalışanların sorunlarının ve beklentilerinin saptanmasının, sorunlara ve beklentilere yönelik çözüm aramada ilk aşama olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki sağlık çalışanlarının mesleki beklenti, sorun ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca bu araştırma sonuçlarının, İl Sağlık Müdürlüğüne personele yönelik hizmetlerinin planlanmasında kullanılması da amaçlanmıştır.

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

---

2. MATERİYAL ve METOD

Bu araştırma, Mart-Haziran 2003 tarihleri arasında, Erzurum il Merkezinde Birinci Basamak Sağlık Kuruluşlarında tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 11 Sağlık Ocağı, 1 Ana Çocuk Sağlığı-Aile Planlaması Merkezi ve 1 Verem Savaş Dispanseri'nde çalışmakta olan 62 hekim, 37 hemşire, 42 sağlık memuru ve 87 ebe olmak üzere toplam 228 sağlık personeli oluşturmuştur. Araştırma evreninden örneklem seçimine gidilmemiş, ulaşılabilen ve çalışmaya gönüllü katılmayı kabul eden sağlık personellerinin tamamı çalışma grubuna dahil edilmiştir. Çalışma grubunu, birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan bütün hekimlerin % 62.9'u (39), hemşirelerin % 91.8'i (34), sağlık memurlarının % 100'ü (42) ve ebelerin % 80.4'ü (70) olmak üzere 186 sağlık personeli oluşturmuştur. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanana soru formu ile toplanmıştır. Soru formu; sağlık çalışanlarının demografik özelliklerini tanımlamaya yönelik kapalı uçlu ve mesleki beklenti, sorun ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Soru formları, araştırmacılar tarafından ilgili sağlık kuruluşlarına gidilerek sağlık çalışanlarına gerekli açıklamalar yapılarak dağıtılmış ve kendileri tarafından doldurularak 10-15 dakika sonra toplanmıştır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında SPSS Paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans dağılımı kullanılmıştır.

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

3. BULGULAR

Bulgular beş başlık altında incelenmiştir.

3.1. Sağlık Personelinin Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Sağlık personelinin, yaş ortalamaları hekimler için 30.5 ± 4.7 , hemşireler için 28.5 ± 6.6 , ebeler için 30.5 ± 5.4 , sağlık memurları için 32.2 ± 4.6 olarak saptanmış olup sağlık çalışanlarının geneli için 30.5 ± 5.4 olarak saptanmıştır. Sağlık personelinin toplam aylık gelir ortalamaları, hekimler için 1620.5 ± 657.4 , hemşireler için 1085.2 ± 409.8 , ebeler için 1137.8 ± 368 , sağlık memurları için 748.8 ± 326.8 ve çalışanların geneli için 1147.5 ± 559.0 olarak belirlenmiştir. Çalışma yılı ortalamaları hekimlerin 5.6 ± 4.6 , hemşirelerin 8.3 ± 6.4 , ebelerin 10.7 ± 5.0 , sağlık memurlarının 8.25 ± 3.86 olarak belirlenmiştir. Sağlık personelinin geneli için çalışma yılı ortalaması 8.65 ± 5.3 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Sağlık Personelinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Sağlık Personeli				
	Hekim (n=39) n (%)	Hemşire (n=34) n (%)	Ebe (n=70) n (%)	Sağlık Memuru (n =43) n (%)	Toplam (n=186) n (%)
Medeni durum					
Evli	25(64.1)	25(73.5)	58 (82.9)	29(67.4)	137(73.7)
Bekar	14 (35.9)	9(26.5)	12 (17.1)	14(32.6)	49(26.3)
Eğitim düzeyi					
SML		23(67.6)	42(60.0)	25 (58.1)	90 (48.4)
AÖF Önlisans		11(32.4)	28(40.0)	16 (37.2)	55 (29.6)
Yüksekokul/ Fakülte	39(100.0)			2(4.7)	41(22.0)
Çocuğun olma durumu					
Var	25 (64.1)	25(73.5)	58(82.9)	29(67.4)	137(73.7)
Yok	14(35.9)	9(26.5)	12 (17.1)	14(32.6)	49(26.3)

3. 2. Hekimlerin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Ait Bulgular

Tablo 2'de gösterildiği gibi hekim grubunun mesleklerine yönelik ifade ettikleri en yaygın (%51.3) sorunun maddi ve manevi doyumsuzluk; çalışma arkadaşlarıyla yaşadıkları en yaygın (%11.4) sorunun çalışma arkadaşlarının kendi hastalarına yönelik özel isteklerinin olması; hizmet sundukları toplumda yaşadıkları en yaygın sorun (%38.2) dil probleminden ve eğitim düzeyinin düşük olmasından kaynaklandığı düşünülen iletişim yetersizliği ve hastaların yasal olmayan isteklerine verilen olumsuz yanıtlardan kaynaklanan tehditkar davranışlar ve hakaretler (%35.3)

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

---

olarak saptanmıştır. Hekimlerin, bu *sorunlara yönelik çözüm önerileri*; hastaların uyması gereken kuralların konulması (%23.1), birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan sağlık personeline ek yıpranma ücreti (%23.1) verilmesi, defin ruhsatı verilmesi uygulamalarında güvenlikten görevlilerinde yer alması (%15.4), can güvenlikleri için polis veya güvenlik görevlilerinin olması (%10.3), personele ücretsiz aşı uygulaması (%10.3), birinci basamak hizmetlerinin disiplinize edilmesi (%7.7), ilk müdahalelerin hastanelerde yapılması (%5.1) ve personele ihtiyaçlar doğrultusunda hizmet içi eğitim verilmesi (%5.0) şeklindedir.

Hekimler arasında en yaygın olarak ifade edilen *mesleki beklentinin* döner sermayenin işlerlik kazanması (%30.8) olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Tablo 2. Hekimlerin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Göre Dağılımı

Özellikler	n (%)
Mesleki Sorunlar	
Mesleğin sunumuna ait sorunlar	
Maddi ve manevi doyumsuzluk	20 (51.3)
Hasta sayısının çok fazla olması	6(15.4)
Çalışma ortamının fiziksel yetersizliği	5(12.8)
Meslek dışı görevler	4 (10.3)
Hizmet sunulan halkla iletişim yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar	4(10.2)
Çalışma arkadaşlarına ait sorunlar	
Sorun yaşamama	45 (64.3)
Çalışma arkadaşlarının kendi hastalarına yönelik özel istekleri	8 (11.4)
Maddi ve manevi tatminsizlik nedeniyle yardımcı personelin çalışma isteksizliği	7(10.0)
Yardımcı personelin eğitim düzeyinin düşük olması	5 (7.1)
Hizmet sunulan bireylere ait sorunlar	
İletişim yetersizliği	13(38.2)
Tehditkar davranışlar, hakaretlerin olması	12 (35.3)
Uygunsuz reçete ve rapor istekleri	5 (14.7)
Mesleki saygının az olması	4 (11.8)
Çözüm Önerileri	
Hastaların uyması gereken kurallar olmalı	9(23.1)
Birinci basamağa ek yıpranma ücreti verilmeli	9(23.1)
Defin ruhsatı işlemlerinde güvenlik görevlileri de yer almalı	6(15.4)
Can güvenliği için güvenlik personeli veya polis hizmeti olmalı	4 (10.3)
Personele ücretsiz aşı uygulaması yapılmalı	4(10.3)
Çalışma alanları ve statüler disiplinize edilmeli	3 (7.7)
İlk müdahaleler hastanelerde yapılmalı	2 (5.1)
Personele hizmet içi eğitimler verilmeli	2 (5.0)
Mesleki Beklentiler	
Döner sermayenin işlerliğinin kazandırılması	12 (30.8)
Can güvenliğinin sağlanması	8(20.8)
Hekimlerin rotasyonla diğer sağlık kuruluşlarında da çalıştırılması	8 (20.4)
Hizmet sunumunu aksatan araç-gereçlerin tamamlanması	6(15.4)
Sağlık müdürlüğünün çalışanı ile daha çok ilgilenmesi	5(12.8)

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

3.3. Hemşirelerin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Ait Bulguları

Hemşirelerin mesleklerine yönelik en yaygın sorunun, acil müdahale gerektiren uygulamaların olanaksızlıklar içerisinde yapılması (%47.1) olduğu saptanmıştır. Çalışma arkadaşlarına ait büyük bir hemşire grubunun (%76.5) herhangi bir sorun yaşamadığı saptanmıştır. Hemşirelerin hizmet sunulan topluma yönelik %38.2'sinin sorun yaşamazken %35.3'ünün iletişim yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşadığı belirlenmiştir (Tablo 3). Hemşirelerin mesleki sorunlarının çözümüne yönelik önerileri yaygın olarak, hemşire sayısının artırılması (%23.5), hizmetin ekip anlayışı içerisinde olması, doktora odaklanmaması (%23.5), üst yönetimdekilerin, personelinin sorunlarını öğrenmek için toplantılar düzenlemesi (%20.6) gerektiği şeklindedir (Tablo 3).

Hemşirelerin mesleklerine yönelik beklentilerinin yaygın olarak merkezi sistem yoluyla sağlık kuruluşlarına öğlen yemek servisinin yapılması (%44.1) olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelerin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Göre Dağılımı

Özellikler	n (%)
Mesleki Sorunlar	
<i>Mesleğin sunumuna ait sorunla</i>	
Acil müdahale gerektiren uygulamaların olanaksızlıklar içerisinde yapılması	16 (47.1)
Hemşire sayısının az olmasından kaynaklanan iş yükünün fazla olması	7 (20.6)
Mesleği küçük görme, saygı göstermeme	6(17.6)
İletişim zorluğu	5 (14.7)
Çalışma arkadaşlarına ait sorunlar	
Sorun yaşamama	26 (76.5)
Doktorların kendilerini farklı bir grup olarak algılaması	6 (17.6)
Hemşire sayısının az olmasından kaynaklanan sorunlar	1(2.9)
Hemşire-ebe ayrımının yapıyor olması	1 (2.9)

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Hizmet sunulan bireylere ait sorunlar

Sorun yaşamama	13 (38.2)
İletişim yetersizliği	12 (35.3)
Saygısız davranışlar, hakaretler	5 (14.7)
Hizmet bölgesi dışından gelen bireylerle yaşanan güçlükler	4 (11.8)
Çözüm Önerileri	
Hemşire sayısı artırılmalı	8 (23.5)
Hizmet ekip anlayışı içinde olmalı, doktorlara odaklanmamalı	8 (23.5)
Üst yönetim, personelinin sorunlarını öğrenmek için toplantılar düzenlemeli	7(20.6)
Personelin can güvenliği sağlanmalı	6 (17.6)
Görevde branşlaşma olmalı	5(14.7)
Mesleki Beklentiler	
Öğlen yemekleri verilebilir	15 (44.1)
Sigara içenlere ayrı oda olmalı	8(23.5)
Sekreterin işleri hemşirelerden alınmalı	8 (23.5)
Personel ödül mekanizması çalıştırılmalı	3 (8.8)

3.4.Ebelerin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Göre Dağılımı

Ebelerin mesleklerinin sunumunda yaşadığı en belirgin sorun ev ziyaretlerinde karşılaşılan saygısızca davranışlar (%22.9) olarak saptanmıştır. Ebelerin hizmet sundukları topluma yönelik yaşadıkları en yaygın sorun verdikleri hizmetin önemsenmemesi (%41.4) olarak belirlenmiştir. Ebelerin mesleki sorunlarına yönelik en yaygın (%27.1) çözüm önerileri ise ev ziyaretlerine sağlık memurlarının da katılımı olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Ebeler grubu arasındaki en yaygın mesleki beklenti, kendilerine yüklenen görevlerin ekip içinde dağıtılması (%40.0) olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Ebelerin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Göre Dağılımı

Özellikler	n (%)
-------------------	--------------

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Mesleki Sorunlar

Mesleğin sunumuna ait sorunlar	17 (24.3)
Sorun yaşamama	16 (22.9)
Ev ziyaretlerinde karşılaşılan saygısızca davranışlar	12 (17.1)
Görev dışında kullanılmak	10 (14.3)
Ebe başına düşen nüfusun fazla olması	10 (14.3)
Mesleğin saygı görmemesi	5 (7.1)
İletişim yetersizlikleri	
Çalışma arkadaşlarına ait sorunlar	45 (64.3)
Sorun yaşamama	8(11.4)
Dayanışma eksikliği	7(10.0)
Görev dışında kullanılmak	5(7.1)
Ekip içinde cinsiyet ayrımı	5(7.1)
Sigara içilmesi	
Hizmet sunulan bireylere ait sorunlar	29 (41.4)
Verilen hizmeti önemsememe	14 (20.0)
Saygısızca davranışlar, hakaretler	14 (20.0)
Bireyin kendi sağlığında karar verici pozisyonda olmaması	13(18.6)
İletişim yetersizliği	
Çözüm Önerileri	19(27.1)
Ev ziyaretlerine sağlık memurları da katılmalı	12(12.9)
Ev ziyaretleri kaldırılmalı	11 (20.0)
Ebe başına düşen nüfus azaltılmalı	9(15.7)
Sağlık müdürlüğü toplantılar yaparak personelini dinlemeli	5(7.1)
Mahallelere resmi araçlarla gidilmeli	
Mesleki Beklentiler	28(40.0)
Ebelere yüklenen görevlerin ekip içinde dağıtılması	26(37.1)
Sağlık Müdürlüğünün her türlü desteğini artırması	16 (22.9)
Beklentinin olmaması	

3.5. Sağlık Memurlarının Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Ait Bulgular

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Sağlık memurlarının % 34.9'u mesleğini sürdürürken bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmiş olup en yaygın sorun (% 30.2) olarak da ücret ve özlük haklarındaki yetersizlikleri belirtmişlerdir. Bu gruptaki sağlık çalışanlarının çalışma arkadaşları ve hizmet sundukları bireylere yönelik yaygın (%90.7) olarak herhangi bir sorun yaşamadıkları saptanmıştır. Sağlık memurlarının mesleki sorunlarına yönelik çözüm önerileri arasında, en yaygın olan (%30.2) can güvenliğinin sağlanması olduğu belirlenmiştir (Tablo 5).

Sağlık memurlarının en yaygın (%46.5) mesleki beklentilerinin döner sermayelerinin, hastanelerin döner sermayesine yakın bir oranda ve düzenli bir biçimde verilmesi olduğu belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5 Sağlık Memurlarının Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri ve Mesleki Beklentilerine Göre Dağılımı

Özellikler	n (%)
Mesleki Sorunlar	
<i>Mesleğin sunumuna ait sorunlar</i>	
Sorun yaşamama	15(34.9)
Ücret ve özlük haklarındaki yetersizlikler	13(30.2)
Görev dışında çalıştırılma	7 (16.3)
Toplumu memnun edememe	5 (11.6)
Can güvenliğinin olmaması	3 (7.0)
Çalışma arkadaşlarına ait sorunlar	
Sorun yaşamama	39(90.7)
Mevki ve kimlik problemleri	3 (7.0)
Personel sayısının az olmasından kaynaklanan iş bölümü problemleri	1(2.3)
Hizmet sunulan bireylere ait sorunlar	
Sorun yaşamama	13 (38.2)
İletişim bozukluğu	12 (35.3)
Toplumun güvensiz davranışları	5(14.7)
Saygısızca davranışlar, hakaretler	4 (11.8)

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Çözüm Önerileri

Can güvenliği sağlanmalı	13 (30.2)
Hizmetin aksamaması için yeterli malzeme temin edilmeli	10(23.3)
Hizmet içi eğitimler düzenlenmeli	8(18.6)
Birinci basamakta çalışan personele erken emeklilik getirilmeli	8 (18.6)
Çalışma ortamının iyileştirilmesi	4 (9.3)

Mesleki Beklentiler

Döner sermayelerin verilmesi	20(46.5)
Can güvenliğinin sağlanması	12(27.9)
Hastaların tehditlerine karşı yönetimden destek	9 (20.9)
Mesleğe saygınlık kazandırılması	2(4.7)

---

4. TARTIŞMA

Bu araştırmanın sonuçlarına göre sağlık çalışanlarının ücret, özlük hakları, çalışma ortamından, hizmet verilen toplumdaki kaynaklanan sorunlar yaşadıkları saptanmıştır. Sağlık çalışanlarının çalıştıkları kurumlarda en az sorunu çalışma arkadaşlarıyla yaşadıkları belirlenmiştir.

Konuyla ilgili olarak yapılan bir çalışmada sağlık çalışanlarının ortak sorunları paylaştığı belirlenmiştir (Soyer 1992). Buğdaycı ve arkadaşları İçel'de hekimlerle yaptıkları çalışmada (2002) pratisyen hekimlerin %72.7'sinin ekonomik, % 53.5'inin üst birimlerle, %62.5'inin hizmet verilen toplumla, %64.4'ünün mesleki bilgilerini yenileyememekten kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını saptamışlardır. Aynı çalışmada pratisyen hekimlerin %61.5'inin işyerlerinde fiziki mekan yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Ataoğlu ve arkadaşları çalışmalarında (2000) pratisyen hekimlerin %84.0'ünün aldıkları ücreti yetersiz bulduklarını saptamışlardır. Aynı çalışmada, hekimlerin %55.0'ünün çalışma ortamının kötülüğünden ve yetersizliğinden yakındıkları belirlenmiştir. Konuyla ilgili olarak yapılan bazı çalışmalarda, hekimlerin üstleri ve hizmet verdikleri toplumla ilgili de sorunlar yaşadıkları saptanmıştır (Ergin 1995, Erdoğan ve ark 1998, Ataoğlu ve ark 2000). Aksayan ve Velioğlu (1992) sağlık ocakları ve hastanelerde çalışan hemşirelerle yaptıkları çalışmada, hemşirelerin ücret,

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

çalışma ortamı ile ilgili sorunlar yaşadıklarını saptamışlardır. Gözüm'ün çalışmasında (1997) ebe ve hemşirelerin ücret, yükselme olanakları, çalışma ortamı ve koşullarının doyum sağlamaya engel olan örgütsel nedenler olduğunu saptamıştır. Aslankoç ve arkadaşlarının (1999) Isparta'da ebe ve hemşirelerle yaptıkları çalışmada, ebe ve hemşirelerin %81.1'inin ücretlerini tatmin edici bulmadıkları, %80.6'sının enfeksiyonlara karşı önlemlerin yetersiz olduğu ve %74.3'ünün ise iletişim yetersizliğine yönelik sorunlar yaşadıkları saptanmıştır. Ergüney ve arkadaşlarının (2001) hemşirelerle yaptıkları çalışmada, hemşirelerin %94.3'ünün çalışma şekline, %84.3'ünün bakım verilen hasta sayısının fazla olmasından kaynaklanan sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada, hemşirelerin çalışma arkadaşları ve ilişkilerinden sağlanan doyum puanları incelendiğinde, sınır doyum puanı üzerinden doyum puanına ulaştıkları saptanmıştır. Aynı çalışmada hemşirelerin yönetim tarzıyla ilgili doyum puanlarının düşük olduğu belirlenmiştir (Baykal ve Serezli 1999). Hemşirelerle yapılan bir başka çalışmada, hemşirelerin çalışma ekibine yönelik olumlu ilişkiler içinde oldukları saptanmıştır (Gürbüz ve Fırat 1999). Konuyla ilgili olarak yukarıda sonuçları verilen çalışmalar bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bu çalışmada sağlık çalışanlarının mesleki beklentileri döner sermayenin işlerliğinin kazandırılması, can güvenliklerinin sağlanması, üst yönetimin sorunlara duyarlılık göstermesi, mesleki saygınlıklarının artırılmasına yönelik olarak belirlenmiştir. Aslankoç ve arkadaşlarının (1999) yaptığı çalışmada sorunlara yönelik ebe ve hemşirelerin %69.1'inin ebe-hemşire müdürlüklerinin kurulmasını önerdikleri belirlenmiştir (Aslankoç ve ark. 1999). Konuyla ilgili literatür, birinci basamak sağlık hizmetlerinin iyileştirilebilmesi için hizmet içi eğitim programlarının rasyonel düzeyde gerçekleştirilmesi gerektiği, politik kadroların sağlık camiası üzerinde karar verici duruma getirilmemesi, ekonomik rahatlama ve bu kuruluşların cazibeli hale getirilmesine uğraşılmasının gerekliliğini belirtmiştir (<http://members.tripod.com/>). Literatür bu çalışma grubundakilerin mesleki beklentileri ile benzer doğrultudadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Bu araştırmanın sonuçlarına göre sağlık çalışanlarının ücret, özlük hakları, çalışma ortamından ve hizmet verilen toplumdaki kaynaklanan sorunlar yaşadıkları saptanmıştır. Bu sorunlara yönelik ise kendi çözüm önerilerini bildirmişlerdir.

Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık çalışanlarının daha nitelikli hizmet verebilmesi için saptanan sorunlara çözümler üretilmesi gerekmektedir. İlk girişim olarak sağlık çalışanlarının kendi sorunlarına yönelik ürettikleri çözüm önerileri değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

Aksayan S, Velioğlu P. Sağlık ocaklarında ve hastanelerde çalışan hemşirelerin örgütsel iş doyum etkenleri. III:Ulusal Hemşirelik Kongre Kitabı. Sivas 1992. 630-635.

Aslankoç R ve Ark. Ebe ve hemşirelerin mesleki sorunları ve anksiyete ile ilişkisi. VII.Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı. Erzurum 1999:468.

Ataoglu A, İçmeli C, Özçetin A. Hekimlerde mesleki iş doyumunu. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Düzce Tıp Fakültesi Dergisi 2000;2:17-34.

Buğdaycı ve Ark. İçel ilinde görev yapan hekimlerin çalışma yaşamlarına ilişkin bir çalışma. Uludağ Üniv. Tıp Fak. Derg. 2002;28(1):23-27.

Emiroğlu CÖ. Türkiye’de sağlık çalışanlarının iş sağlığı ve iş güvenliği. Hemşire Dergisi. 1998;48(1):15-20.

Erdoğan MS, Eskiocak M, Saltık A. Edirne ili Sağlık Ocaklarında çalışan pratisyen hekimlerin Sağlık Ocağı hekimliğine ilişkin değerlendirmeleri-1997. Sağlık ve Toplum 1998;8:3-10.

Ergüney S ve Ark. Hemşirelerin karşılaştıkları mesleki riskler. Atatürk Üniv. HYO Derg. 2001;4(1):63-74.

Gülbu TORTUMLUOĞLU, Dr. Ali DAŞTAN, Sonay VEREP: *Erzurum İlinde Bir Grup Sağlık Personelinin Mesleki Sorun, Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri Ve Mesleki Beklentilerinin Saptanması*

Gözüm S. Koruyucu sağlık hizmetlerinde görev yapan hemşire ve ebelerde iş doyumunu etkileyen örgütsel faktörlerin ve iş doyumunu, tükenmişlik ve işe devamsızlık arasındaki ilişkinin araştırılması. Türk Hemşireler Dergisi 1997;47(2-3).37-46.

Gürbüz H, Fırat F. Hemşirelerin çalışma yaşamına ilişkin sorunlarını belirlemeye yönelik bir çalışma dokuz eylül üniversitesi-uygulama ve araştırma hastanesi. VII.Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı. Erzurum 1999:254-259.

Koruyucu sağlıkta personel politikaları. <http://members.tripod.com/>

Soyer A. Dünyada ve Türkiye’de sağlık personelinin temel sorunları. TTB Yayınları 1990-1992.